

Πανελλαδικές εξετάσεις 2017

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα ΓΕΛ»

A1.

Το κείμενο αναφέρεται στο ρόλο της επιστήμης και της τεχνολογίας και στην ευθύνη του επιστήμονα. Ειδικότερα, ενώ η επιστήμη υπηρετεί τη γνώση, η τεχνολογία την αξιοποιεί πρακτικά για την κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών, εφόσον, όπως, αναφέρει και ο Αϊνστάιν, υπηρετείται από ηθικές προσωπικότητες. (1^{ης} §) Σήμερα η εξέλιξη των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, αν και εξυπηρέτησε πρακτικές ανάγκες, υπονόμευσε τα ανθρώπινα ιδεώδη, όπως αποδεικνύεται από τα σύγχρονα προβλήματα. (2^{ης} - 3^{ης} §) Γι' αυτό, ο επιστήμονας ευθύνεται για την παραγόμενη γνώση, οφείλοντας να προβλέπει την ορθή εφαρμογή της με κριτήριο το συμφέρον του ανθρώπου. (4^{ης} §) Βέβαια, δεν είναι αποκλειστικά δική του αυτή η ευθύνη και οι συνέπειες δεν μπορούν πάντα να προβλεφθούν. (5^{ης} §) Για να παραμείνει, λοιπόν, ανθρωποκεντρική η επιστήμη απαιτείται η επαναξιολόγηση των στόχων της από ηθικά ακέραιους επιστήμονες. (6^{ης} §)

B1.

- α. ΛΑΘΟΣ
- β. ΛΑΘΟΣ
- γ. ΣΩΣΤΟ
- δ. ΣΩΣΤΟ
- ε. ΣΩΣΤΟ

B2. α) Τρόποι ανάπτυξης 1^{ης} §

- Σύγκριση / Αντίθεση: «Επιστήμη, βέβαια ... πρακτικών αναγκών του ανθρώπου.» Συγκρίνει την επιστήμη με την τεχνολογία . Χαρακτηριστική η διαρθρωτική λέξη «ενώ»
- Αιτιολόγηση: «διότι η επιστήμη ... κατάκτηση της γνώσης,» Αιτιολογείται γιατί οι δύο έννοιες δεν ταυτίζονται. Χαρακτηριστική η διαρθρωτική λέξη «διότι»

Προτείνονται και:

- Παράδειγμα: άποψη του Αϊνστάιν
- Ορισμός: «Η επιστήμη ως... νέους ορίζοντες»

β)

βέβαια (1^η παράγραφος): επιβεβαίωση / έμφαση

εάν (2^η παράγραφος): (προ)υπόθεση

όμως (2^η παράγραφος): αντίθεση

για τούτο (5^η παράγραφος): αποτέλεσμα / αιτιολόγηση

δηλαδή (6^η παράγραφος): επεξήγηση

B3. α)

αένανος = συνεχής, αιώνιος, αδιάκοπος

προσηλωμένη = αφοσιωμένη, επικεντρωμένη

εγείρουν = ξυπνούν, γεννούν, προκαλούν, δημιουργούν

αλλοτριώνουν = καταστρέφουν, αλλοιώνουν, αποξενώνουν, υπονομεύουν

καταστρεπτικό = ολέθριο, επιζήμιο

β)

συγκεκριμένο (2^η παράγραφος) ≠ αφηρημένο, γενικό

βελτίωσε (2^η παράγραφος) ≠ χειροτέρεψε, επιδείνωσε

ευθύνη (4^η παράγραφος) ≠ ανευθυνότητα

υλική (4^η παράγραφος) ≠ πνευματική, άυλη

ελευθερία (4^η παράγραφος) ≠ ανελευθερία, σκλαβιά, χειραγώγηση, εξανδραποδισμός

B4.

α) «Η σύγχυση πραγματικών ... των ανθρώπων» (3^η παράγραφος):

ένταση, έμφαση, συναισθηματική φόρτιση, ζωντάνια, αμεσότητα στο λόγο, πικνώνει το κείμενο

β) «Όμως η τεχνολογία ... περισσότερο άνθρωπος;» (2^η παράγραφος):

— προβληματισμός & έμφαση

— διέγερση του ενδιαφέροντος και της προσοχής του δέκτη

— αφύπνιση κοινής γνώμης

— συναισθηματική διέγερση του δέκτη

— ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα

Γ1.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κυρίες και κύριοι,

Φίλες και φίλοι,

Καθώς πολλοί από εμάς που αποφοιτούμε σήμερα προσδοκούμε σε μια επιστημονική σταδιοδρομία είναι ευκαιρία να προβληματιστούμε για τους σκοπούς της επιστήμης και την ηθική του επιστήμονα. Σαφέστατα, η επιστήμη αποτελεί μία μεγάλη δύναμη στα χέρια του ανθρώπου που μπορεί να αποβεί μοιραία ή ευεργετική. Ιδιαίτερα, σήμερα που η κοινωνία ταλανίζεται από προβλήματα που απειλούν το μέλλον της, ο ρόλος της επιστήμης στην αντιμετώπισή τους είναι καθοριστικής.

Α' ερώτημα: Ο ρόλος της επιστήμης στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προβλημάτων.

• οικονομικός - επαγγελματικός τομέας - βιολογικός:

- αναβάθμιση βιοτικού επιπέδου, ενίσχυση ποιότητας ζωής με την επίλυση πρακτικών προβλημάτων / παραγωγή αγαθών → καταπολέμηση πείνας, ανέχειας
- εφεύρεση μηχανών, βελτίωση συνθηκών εργασίας → μείωση κόπωσης, αύξηση ελεύθερου χρόνου, ενίσχυση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας των εργαζομένων
- δημιουργία θέσεων εργασίας με νέα επαγγέλματα → καταπολέμηση ανεργίας
- ιατρική: αντιμετώπιση ασθενειών, απάλυνση του πόνου, αύξηση του μέσου όρου ζωής

- εξισορρόπηση των σχέσεων ανθρώπου – φύσης, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και περιορισμός οικολογικών προβλημάτων
- πνευματικός τομέας:
 - εκδημοκρατισμός της γνώσης με τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης, περιορισμός των μορφωτικών ανισοτήτων
 - αποκάλυψη αλήθειας, ενίσχυση πνευματικών δυνάμεων (ορθολογισμός, κρίση, αμφιβολία, προβληματισμός), απαλλαγή από προκαταλήψεις → πνευματική ελευθερία
- κοινωνικός τομέας / διεθνής τομέας:
 - ανάπτυξη μέσων μαζικής μεταφοράς και επικοινωνίας → ελαχιστοποίηση αποστάσεων, άμεση επικοινωνία, συνεργασία ατόμων / ομάδων / λαών, άμβλυνση ρατσισμού και κοινωνικών ανισοτήτων - προβλημάτων, συναδέλφωση / ειρηνική συμβίωση λαών, διεθνιστικό πνεύμα, επίλυση διεθνών προβλημάτων
- ηθικός τομέας: ανθρωπιστικές επιστήμες
 - προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καλλιέργεια ηθικών – ανθρωπιστικών ιδανικών, εξευγενισμός εσωτερικού κόσμου
- ψυχολογικός:
 - ψυχική υγεία, ενίσχυση ψυχικών αρετών: αισιοδοξία, αγωνιστικότητα, σθένος, δυναμισμός → ψυχολογική ισορροπία

Μεταβατική Παράγραφος

Είναι, λοιπόν, φανερό, όπως πιστεύω ότι αντιληφθήκατε όλοι σας, ότι η σύγχρονη επιστήμη και ο ίδιος ο επιστήμονας ως κύριος φορέας της γνώσης, διαδραματίζουν βαρυσήμαντο ρόλο στην επίλυση των προβλημάτων της σύγχρονης εποχής. Σημαντική, βέβαια, προϋπόθεση για να ανταποκριθεί επάξια ο επιστήμονας στην υπηρετήση αυτού του στόχου, αποτελεί η ύπαρξη ηθικών εφοδίων.

Β' ερώτημα: τα ηθικά εφόδια του επιστήμονα που θα του επιτρέψουν να υπηρετήσει το στόχο του.

- ηθική προσωπικότητα όπως ορίζεται από τον κώδικα επιστημονικής δεοντολογίας
- ηθικές αρετές: εντιμότητα, σεμνότητα, ειλικρίνεια, δικαιοσύνη, ακεραιότητα, υπευθυνότητα, συνέπεια, ανιδιοτέλεια, σύνεση
- σεβασμό στην ανθρώπινη προσωπικότητα, στα ανθρωπιστικά ιδανικά και να ακολουθούν την άποψη «επιστήμη για την επιστήμη». Οφείλει να εκπληρώνει το ρόλο ενός πνευματικού ανθρώπου και να υπηρετεί τα ιδανικά της ειρήνης και της δημοκρατίας.
- εξευγενισμένος εσωτερικός κόσμος
- τιθάσευση παθών, ορμών, ενστίκτων μέσω της αυτοκριτικής και του αυτοελέγχου – εγκράτεια και αυτοκυριαρχία
- αποβολή υλιστικής θεώρησης της ζωής ώστε να μην υποτάσσει την έρευνά του στην εξυπηρέτηση οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων
- κοινωνική ευαισθησία και ανάληψη της κοινωνικής ευθύνης / πίστη στις δημοκρατικές αξίες
- οικουμενική συνείδηση – προτεραιότητα στο πανανθρώπινο συμφέρον, απαλλαγή από το φανατισμό και τις προκαταλήψεις

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κυρίες και Κύριοι,

Ως αυριανός επιστήμονας, ευελπιστώ στην ύπαρξη μιας πιο ανθρώπινης κοινωνίας στην οποία θα εξισορροπείτε η ανάπτυξη του υλικοτεχνικού και του ηθικοπνευματικού πολιτισμού, ώστε να αμβλυνθούν τα πολυσύνθετα προβλήματα που απειλούν την ανθρώπινη φύση. Γι' αυτό θεωρώ ότι ο σύγχρονος επιστήμονας επιβάλλεται να χαρακτηρίζεται όχι μόνο από άρτια επιστημονική κατάρτιση αλλά και ηθική ακεραιότητα, επιβάλλεται να υιοθετεί την αντίληψη «η επιστήμη για τον άνθρωπο» ώστε ν' ανταποκριθεί στη δύσκολη αποστολή του.

Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας

ΠΡΟΣΩΝΑ